

Η διδασκαλία του γ. Αιμιλιανού για την προσευχή

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Γέρ. Αιμιλιανός Σιμωνοπετρίτης

[προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=89727>]

Ο Κύριος καταφθάνει για να καλέσει τους πιστούς Του δούλους να εισέλθουν στη δική Του χαρά και να τους ανοίξει τις πύλες της Βασιλείας, χαρίζοντας μια ατελείωτη χαρά μεθέξεως στη δόξα Του, αιώνια κι αναφαίρετη[318]. Αυτή η χαρά της επικοινωνίας του πιστού μαζί Του είναι χαρά ασφαλής και πεπληρωμένη[319] όχι μόνο εσχατολογική αλλά παρούσα μέσα από την πραγματικότητα της Εκκλησίας, ώστε κάθε αλλοτρίωση από μια τέτοια χαρά να σημαίνει αλλοτρίωση από το Θεό και την Εκκλησία Του [320]. Η πνευματική εργασία, η προσευχή, το χαροποιό πένθος για τις αμαρτίες είναι συστατικά μιας τέτοιας θεοδώρητης χαράς που ζει μόνον εξάρσεις αγαλλιάσεως, απολαύσεως, πνευματικής ηδονής και πλημμυρίζει με χαροποιά δάκρυα ευγνωμοσύνης[321].

«Ο Θεός αγάπη εστίν»[322] και με προϋπόθεση αυτή την οντολογική διάσταση της αγάπης, ο άνθρωπος οφείλει να εξαγνίσει όλες τις περιγραφές η αντιλήψεις του περί αγάπης για να δεχτεί και να βιώσει το μυστήριο της θείας αγάπης που περνά από το μυστήριο του Σταυρού [323]. Πρόκειται για μία έξοδο από την καρδιά του Θεού[324], το εξοχώτερο θείο ενέργημα που καλεί τον άνθρωπο σε ανταπόκριση, ένωση και κοινωνία.[325] Αλλά και όταν το άγγιγμα της αγάπης συντελείται στα βάθη της καρδιάς του ανθρώπου, εκείνος ανταποκρίνεται, καταφάσκει, λέει το μεγάλο «ναι» στον Πλάστη του και πλατύνεται εις αγάπην των μακράν. Ο Θεός μ' ένα μεγαλειώδες «έξαλμα» χάριτος αναπηδά μέσα στην επιποθήσασα Αυτόν ανθρώπινη ύπαρξη και την πληροί με την τριαδικότητα και την πατρική τρυφερότητά Του [326]. Αυτό το γεγονός αυξάνει τον έμπονο πόθο του ανθρώπου για μεγαλύτερη αγάπη, ώστε το κάθε εμπόδιο, θλίψη ή δυσκολία να ριζώνουν ακλόνητα και να θεμελιώνουν ασάλευτα το θείο ενέργημα αυτό στην ψυχή. Ο δεσμός της αγαπώσης υπάρξεως με τον Πλάστη της γίνεται «άλυτος», συνεκτικός, αιώνιος, μία άνευ ορίων αιχμαλωσία [327]. Γίνεται εν ταυτώ[328] πυρ που προκαλεί μια πνευματική πυρκαϊά στους πλησίον και μετατρέπεται από προσωπικό σε καθολικό κι οικουμενικό γεγονός και μέγεθος: «καύσις υπέρ πάσης κτίσεως»[329]. Η αγάπη είναι δωρεά αλλά και πρόσκληση μεθέξεως συγκεκριμένη και απαιτητική, που απαιτεί

υπευθυνότητα, σταθερότητα και αυταπάρνηση.

Ε. Προσευχή - Σιωπή - Νύκτα

Μέσα από το λόγο της Γραφής διδασκόμαστε ότι σταθερή συνισταμένη κάθε ανθρώπινης προσευχής, ως τρόπου (επι)κοινωνίας με το Θεό, είναι η άμεση σχέση με τα γεγονότα. Προσεύχεται κανείς με αφορμή κάτι που συνέβη, για ο,τι συμβαίνει και για να συμβεί κάτι, ώστε να χαρισθεί στη γη η σωτηρία του Θεού. Ολόκληρη η ιερά ιστορία και η εκκλησιαστική παράδοση χαρακτηρίζονται τόσο από την πεμπτουσία αυτή της προσευχής. Είναι πράγματι εντυπωσιακή η εκζήτηση των σωτηριωδών επεμβάσεων της θείας Οικονομίας, είτε από μεμονωμένους «μεσίτες», είτε από ολόκληρο το λαό του Θεού.

Ο Γέροντας γνωρίζοντας τα εσώτερα βάθη της προσευχής, τη χαρακτηρίζει καταρχήν «ως όχημα της ψυχής, πνευματική αναπνοή, πορεία προς τον Θεόν» [330]. Εφόσον ο Θεός είναι η ζωή του ανθρώπου κάθε λανθασμένη πορεία καθιστά τον άνθρωπο ξοφλημένο, γιατί ποτέ δεν θα μπορέσει να καταστεί ουράνιος. Η προσευχή κοινωνεί με τα λοιπά έργα της αγάπης προς το Θεό, δεν απομονώνεται, αλλά συστοιχεί με τη λατρεία, την ευχαριστία, την αγρυπνία[331], την υπέρβαση της σαρκικής μικρότητας, την απόληψη πνευματικής δυνάμεως. Μόνον υπό αυτές τις προϋποθέσεις δύναται να καταστεί διάλογος με το Θεό κι έντευξη με το Άγιον Πνεύμα[332]. Είναι ένα βίωμα αγώνος, κραυγής εκ βαθέων, σιωπηλής εντρύφσεως και αποκαλύψεων, εναγώνιων προσδοκιών και αποκαραδοκίας [333], νεκρώσεως του παλαιού ανθρώπου, προαντιλήψεως των αγαθών της Βασιλείας, καταβυθίσεως στη ζωοποιούσα θεότητα, αρπαγής του νοός, εγγίσεως του Τριαδικού μυστηρίου.

Κέντρο της προσευχής είναι η καρδιά και εμπόδιά της η άγνοια, το ίδιο θέλημα και η λήθη. Όταν ο άνθρωπος γίνεται έμπυρος από το θείο φως, επιτυγχάνεται και ο σκοπός της προσευχής, δηλ. ο «αρπαγμός» του Θεού εν Αγίω Πνεύματι εντός της ανθρωπίνης καρδιάς, η μέθεξη και ταύτιση του Θεού με την προσευχόμενη ανθρώπινη φύση σε ένα πρόσωπο, μία υπόσταση ώστε να περνά ο άνθρωπος από τη διαίρεση της φύσεως στην ενότητα της υποστάσεως και να καθίσταται θεοειδής.

Με αυτά τα γνωρίσματα και τους υψηλούς στόχους η προσευχή είναι χάρισμα, ουράνια, χαροποιός συνάντηση και κοινωνία Θεού και ανθρώπων, ανθρώπων μεταξύ τους, με απλότητα και πνευματική αγαλλίαση, χωρίς απελπισία και στενοχωρία [334]. Ο άνθρωπος δεν «εγκόπτεται τας προσευχάς αυτού» [335], αναφέρει τη λατρευτική του θυσία με καθαρή συνείδηση ως

ευώδες θυμίαμα στο Θεό χωρίς να προσδοκά. Διέρχεται σε κατάσταση και συναίσθηση διάπυρης προσευχής, προϋπαντά το Θεό [336]. Εν τέλει η προσευχή είναι η μετάσταση της ανθρώπινης ύπαρξης στο Θεό, «...η οποία εν συναισθήσει της γυμνότητος, του πόνου και του κατατρεγμού της εκζητά τον Λυτρούμενον αυτήν μετά πάσης αδιαλείπτου προσευχής και δεήσεως εν αδιαπτώτω αγάπη...»[337].

Σιωπηλά κι αθόρυβα τελεσιουργείται εντός του ανθρώπου η «συμπλήρωσις του λόγου» ενός λόγου σπανίας δυνάμεως και κάλλους που διέθετε ο Γέροντας ομιλών. Η σιωπή συνιστά μια «λεληθυία ανάβαση», είτε προηγείται του λόγου είτε τον διακόπτει είτε τον προεκτείνει. Συνάμα φωτίζει το διάλογο που έχει αρχίσει ανάμεσα στο Θεό και τον άνθρωπο[338]. Πρέπει να υπάρξει η παύση κάθε θορύβου για να ακουσθεί η κραυγή της ψυχής προς το Θεό. Η σιωπή επομένως καθίσταται αδήριτη ανάγκη για να αντιληφθεί κανείς την παρουσία του Αγίου Πνεύματος[339]. Ο Θεός είναι Θεός σχολαζόντων και σιωπώντων. Ζώντας την αποκαραδοκία Του, η ψυχή απολαμβάνει τη σιωπηλή εντρύφηση, τη σιωπηλή πρόγευση και προαντίληψη των δώρων της Βασιλείας Του. Είναι μια ακινησία που στο βάθος της πιστοποιεί τη συναίσθηση της αμαρτωλότητάς μας, μας καθιστά ανίκανους, ανάξιους και ανειδήμονες για να σταθούμε ενώπιον του Θεού. Κατανυσσόμαστε και σιωπούμε εφόσον ανακαλύψαμε εσωτερικά ότι καταξιωθήκαμε αυτής της θέας του Θεού, της ελεύσεως του Θείου Λόγου[340]. Η μόνη φωνή της ερήμου είναι η σιωπή, η τελεία σιωπή στο περιβάλλον του ανθρώπου, στην ψυχή του, στο πνεύμα του στην καρδιά του. Μέσα από την εσωτερική αυτή σιωπή αποκαλύπτεται η σιωπή των ουρανών, δηλ. η σιωπηλή αποκαλυπτικότητα του Θεού[341].

[Συνεχίζεται]

318. Πρβλ. *Ιω. 15.11, 16.22*

319. Αρχιμ. Αιμιλιανού, *οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 3, σ. 48, 58, τ. 1 σ. 210*

320. *Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 1, σ. 132, τ. 2 σ. 143, 146.*

321. *Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 1 σ. 132, 364-5, 396, 314, τ.5 σ. 19, 225, 266-7, 219-234, τ. 2 σ. 48*

322. *Α' Ιω. 4. 7, 16 και Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας οπ. παρ., σ.9 κ.ε.*

323. *Ιω. 3,16*

324. Αρχιμ. Αιμιλιανού, *οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 2, σ. 66 κ.ε., τ. 1 σ. 206, 258, 328*

325. *Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 5, σ. 204*

326. *Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 3, σ. 154, τ. 1 σ. 347, τ. 3. σ. 188, 40, 22 και τ. 4, σ. 154-5*

327. *Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 5, σ. 201 κ.ε. 202, τ. 4 σ.24, τ.2 σ. 56*

328. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 4, σελ. 24 , 78, 47
329. Αββά Ισαάκ Σύρου, Ασκητικοί λόγοι, εκδ. Απόστολος Βαρνάβας , Αθήναι 1976, σ. 78 κ.ε.
330. Αρχιμ. Αιμιλιανού , οπ.παρ. Κατηχήσεις τ. 1, σ. 223 κ.ε
331. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 3, σ. 23, 28-29 , 303-4 , 309 , 358
332. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 2, σ. 74
333. Πρβλ. *Ρωμ. 8.19* και *Φιλ. 1.20*
334. Αρχιμ. Αιμιλιανού , οπ.παρ. , Κατηχήσεις τ. 2, σ. 100, τ. 5 σ.215, 216, 217, 231 , τ.1 σ. 365, τ.4. σ.165.
335. Πρβλ *Α Πετρ. 3.7* και Αιμιλιανού Αρχιμ., οπ.παρ. Κατηχήσεις τ.5 , σ. 215
336. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ.4, σ. 165, 167, 168 , τ. 3 σ. 41, 231, 40 , 93, τ. 2 σ. 295, 298
337. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 2, σ. 242, 66
338. Αρχιμ. Ελισαίου , μνημ.εργ., σ. 19-20 και πρβλ. Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας , οπ.παρ., σ. 896
339. Αρχιμ. Αιμιλιανού , οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 1, σ. 239 , 241, 245-6
340. Οπ.παρ. , Κατηχήσεις τ. 2, σ. 117
341. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 4., σ. 82, τ. 3 σ. 44 , 206-7 , 211